

que van viure aquells anys. A més, per no fer-la tan feixuga, la publicació es complementa amb fotografies, algunes d'un gran interès.

En resum, una obra de 309 pàgines que ens ha d'ajudar a comprendre una mica més aquest especial període de la nostra història. Però, més enllà dels continguts, aquest llibre ha de servir per incentivar nous estudis de la Guerra Civil i el primer franquisme a les nostres comarques gironines. Cal aprofundir en aquest aspecte i mirar de no fugir del seu coneixement. Estic convençut que com més coneguem aquest passat recent més difícil serà que pugui repetir-se.

Albert Vilar i Massó

25 anys d'una experiència

25 anys d'FP a Olot. La «ventafocs» del sistema educatiu? (1975-2000).

IES La Garrotxa - IES Bosc de la Coma. Olot, 2000. 230 pàgines

L'inici de la formació professional a Olot va ser l'any 1975, per tant ara se n'ha celebrat el vint-i-cinquè aniversari, i per aquest motiu s'ha editat un llibre que recull la història de l'IES La Garrotxa i també la de l'IES Bosc de la Coma, un nou centre inaugurat l'any 1995 i que acull especialitats per descongessionar el primer centre.

La professional d'Olot és coneguda entre els ensenyaments d'arreu de les nostres comarques: qui més qui menys tothom ha sentit a parlar d'aquest centre i de la seva preocupació pedagògica, ja que el seu professorat no hi ha escatimat hores de dedicació. Ha estat un institut que ha sortit de la norma general i per tant les valoracions del seu funcionament són notablement diferents segons l'interlocutor. Però hi ha una evidència, que són els reconeixements que ha obtingut, com es recull puntualment en les darreres pàgines del llibre.

Aquest s'ha estructurat en tretze capítols, precedits per una presentació i una introducció; un epíleg d'estadístiques conclou les 227 pàgines de text. S'hi repassa la història de l'FP, que els autors anomenen la «Ventafocs» del sistema educatiu; s'hi expliquen convenientment els primers passos de l'escola, com varen articular el seu ideari i com aquest es va traduir en el funcionament del centre. L'obra continua amb l'evolució de les instal·lacions, les àrees comunes, les especialitats i els canvis tecnològics. Tot seguit es parla dels directors que ha

tingut el centre, i es dediquen apartats a professors, alumnes, APA i personal no docent. Un grup final de tres capítols apropa el lector a les relacions que hi ha hagut entre l'escola i les administracions, i amb el sector empresarial, per acabar amb un record de les activitats que s'han fet al llarg d'aquests vint-i-cinc anys. Entremig dels textos hi ha opinions de diverses persones que completen la informació.

En la redacció del text hi han intervingut diverses plomes, el que fa que no sigui un llibre homogeni, ja que, com s'assenyala convenientment en la introducció, hi trobem tants estils com col·laboradors. Un ampli recull d'imatges d'èpoques diverses il·lustra el llibre, que aconsegueix perfectament la funció de repassar i difondre la història dels ensenyaments professionals a la comarca de la Garrotxa.

Joan Sala

El mite de l'au fènix

FERRER I GIRONES, Francesc.

Catalanofòbia. El pensament anticatalà a través de la història.

Edicions 62.

Barcelona, 2000. 394 pàgines.

Francesc Ferrer, polític, activista cultural, articulista, conegut dels nostres lectors per d'altres llibres d'interès cívic i ciutadà com *La persecució política de la llengua catalana*

(1985) o *Insubmissió lingüística* (1990), fa en aquest llibre, amb clara voluntat apologètica, un recorregut per la història de la ideologia anticatalana, una manera de pensar articulada des del segle XVIII que ha arribat fins al dia d'avui, que ressorgeix en moments determinats com si renasqués una au fènix i que s'expressa en forma de coacció. Podríem dir que els dos llibres anteriors i aquest s'encavallen, perquè en tots, des de diversos àmbits, hi ha la voluntat de comprendre i de desemmascarar un seguit d'elements reiteratius i recurrents que proven com des de fa quatre-cents anys, amb diverses fórmules i estratègies, l'estat central no descansa per anorrear-nos políticament i culturalment, ofegant-nos amb unes finances públiques molt retallades. Algú em podria dir que faig «victimisme», però el cert és que ja molt abans que Espanya fos una realitat política, nascuda jurídicament, sovintejaven els intents per dominar els catalans, un poble que sempre s'ha caracteritzat per tenir un ideal de llibertat i de civilització, conceptes aquests que són consubstancials de Catalunya. A més de no tenir estat propi, el que sempre ens ha manat ens va en contra.

El llibre s'obre amb uns «aclariments terminològics» on Ferrer intenta matisar molts conceptes com ara *monarquia absoluta, Espanya, Castella, espanyol, nació, Estat*, etc., que amb els segles han experimentat canvis i un des-

NOVETATS

- PUIGBERT, Joan. *El sexenni democràtic a Girona: actituds religioses i moviment obrer (1868-1874)*. Girona: Universitat de Girona, 2000. 180 p.
- RAFART, Susanna. *Jardins d'amor advers*. Mallorca: Moll, 2000. 76 p.
- ROIG, Sebastià. *El cogombre sideral*. Barcelona: Destino, 2000. 246 p.
- ROURA, Lluís; VALLS, Josep. *Terra Santa 2000*. Figueres: Brau, 2000. 438 p.
- SABATER, Joan. *Rastres d'un poeta sense terra*. Gaüses: Llibres del Segle, 2000. 124 p.
- SOLDEVILA, Ferran [ed. per Enric Pujol]. *Dietaris de l'exili i el retorn (II. El retorn)*. València: 3 i 4, 2000. 452 p.
- SANTAULÀLIA, J. N. *L'absent*. Barcelona: La Magrana, 2000. 115 p.
- SUNYER, Salvador. *Els quartets de corda*. [Girona]: Associació d'Amics del Far, 1999. 81 p.
- TRESSERRA, Laia. *Catalunya Romànica: El Ripollès*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000. 157 p.
- VERDAGUER, Pere. *Diccionari de renecs i paraulotes dels Països Catalans*. Perpinyà: El Trabucaire, 1999. 261 p.
- ZAMORANO, Roger. *El sindicalisme forestal dins el moviment obrer català: els rodors*. Gaüses: Llibres del Segle, 2000. 222 p.

gast sistemàtic considerable. Passa ilavors a explicar els antecedents necessaris per comprendre la catalanofòbia. Es tracta d'un text introductori, redactat amb criteris pedagògics, on fa un repàs a la història de Catalunya amb tota la seva esplendor i misèries. Hi ressonen les ensenyances i el magisteri de Vicens Vives, de Ferrater Mora i de Pierre Vilar, que han dedicat moltes reflexions a la constitució de Catalunya com a poble. A partir d'aquí, i amb una notable documentació extreta de registres diversos, l'autor ens condueix en un animat viatge per un períple històric que s'inicia amb el programa d'anorreament polític de Catalunya iniciat per Felip IV en 1622 i que arriba fins al règim constitucional (1976-1998), sorgit a la mort de Franco. Malauradament no em puc estendre a glossar gairebé quatre segles de convivència difícil del catalanisme amb el discurs polític oficial espanyol, que Ferrer desgrana pas a pas. Sorprenen la nòmina, en qualitat i quantitat, d'intel·lectuals espanyols al servei de la causa: Quevedo, Ortega y Gasset, Salvador de Madariaga, Azaña, Unamuno, Giménez Caballero, Julián Marías, Vidal Quadras, el diari ABC, etc. Ja en les seves conclusions, Francesc Ferrer assenyalava tres aspectes on el conflicte encara continua: la catalanofòbia en el discurs polític, en el tema de la fiscalitat i l'intent de sotmetre culturalment els

catalans. El cert és que a l'Espanya profunda treuen rendibilitat electoral d'aquesta problemàtica.

Pep Vila

La llengua que ens obliguen a parlar

La invenció de les llengües nacionals.

Edició a cura de Francesc Feliu i Cristina Juher. Quaderns Crema. Col. Assaig. Barcelona, 1999. 179 pàgines.

Una de les conseqüències materials més freqüents dels congressos i dels col·loquis acadèmics és l'edició de les seves actes, que en fixen per a la posteritat les ponències i les comunicacions. Si bé l'assistència al congrés o al col·loqui brinda la possibilitat de prendre part en unes discussions intel·lectuals irrepetibles, els posteriors llibres d'actes permeten —gràcies a la lentitud de la lectura— reflexionar molt críticament sobre el contingut de tot allò que hi ha estat dit. És, de fet, en aquesta direcció que cal jutjar molt positiva l'aparició del volum *La invenció de les llengües nacionals*, que recull les sis ponències del IV Col·loqui Internacional Problemes i Mètodes de la Història de la Llengua, celebrat el juliol de 1997 a la Universitat de Girona.

El llibre parteix de la idea —a causa, en gran mesura, del text-ponència de J. M. Nadal,

que ve a ser un pròleg exemplar que posa les bases dels altres— que les llengües són un *continuum* de variació al llarg de la seva comunitat lingüística; i que des d'algunes entitats o organismes —polítics, culturals, etc.— s'imposa als parlants el concepte d'una llengua homogènia. I els gramàtics, de fet, són un mer instrument de concreció d'aquesta actitud coercitiva.

Les cinc ponències que segueixen la de J.M. Nadal, a càrrec de Bernard Cerquiglini, Henry Boyer, Juan Ramón Lodares, Paolo Trovato i Nicola de Blasi, es refereixen a moments i fenòmens puntuals de la història de les llengües romàniques, com la *questione della lingua* cincencentista o l'unilingüisme impulsat a França per la Revolució Francesa, per intentar respondre a la pregunta «Què motiva la codificació lingüística (gramatical o ortogràfica) d'aquest moment puntual?». Els dos primers autors aborden qüestions de la llengua francesa; els dos darrers, de la italiana; i Juan Ramón Lodares —d'una manera *a priori* un punt ingènua—, de la relació fraternal entre les acadèmies de la llengua espanyola i les comunitats a les quals han imposat un model lingüístic.

La invenció de les llengües nacionals, és clar, necessita de lectors ja introduïts en el món de la sociolingüística i en la terminologia específica de la història de la llengua. De fet, és altament recomanable a